

Romano hangos

13,

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 14 • ČÍSLO 7 • VYŠLO 11. ČERVNA 2012

zprávy

PRAHA – Sdružení Člověk v tísni zjišťovalo vztah středoškoláků k aktuálním problémům ČR v několika oblastech. Podívejme se, jaké názory naši středoškoláci mají. Za největší problém považují: soužití s romskou menšinou (19 %), špatnou úroveň politické reprezentace (15 %), korupci (14 %) a nezaměstnanost (10 %). Hlavní příčiny problematického soužití: nezaměstnanost Romů jako důsledek neochoty pracovat (58 %), projevy rasismu ze strany romské menšiny (40 %), nízké vzdělání Romů (37 %), negativní zkušenost s Romy (20 %). Život v socialistickém Československu ve srovnání se současností byl mnohem horší (19 %), spíše horší (31 %), podobný (20 %), spíše lepší (23 %). To jsou čísla, která je snad lépe nekomentovat. Spíše bychom si měli položit otázku – o čem to svědčí?

VSETÍN – O byty na Poschlé ve Vsetíně není zájem. Některé uvolněné byty v Čunkově nechvalně proslulém domě nabízí bytový odbor radnice žadatelům podle pořadníku. Žadatelé však byty odmítají přijmout s poukazem, že nehodlají mít za sousedy Romy, kteří jsou zde po nejvíce ubytování. Nikdo z těchto odmítajících žadatelů není z pořadníku radnicí vyřazen.

BRNO – Šetření ombudsmana v 67 základních praktických školách prokázalo, že romští žáci jsou diskriminováni. Romové na těchto školách představují třetinu (32 až 35 %), ačkoliv podíl romské populace v ČR se pohybuje mezi 1,4 až 2,8 %. „Splnili jsme povinnost zmapování situace, na tahu je teď ministerstvo školství,“ řekl Pavel Varvařovský. Tak uvidíme.

(www.romea.cz, kh)

Tradice i experiment. To vše je Khamoro



Festival Khamoro svým návštěvníkům nabídl to nejlepší z tradiční romské hudby. Nechyběl ani muzikant Jakub Prachař, který společně s kapelou Nightwork vystoupil na závěrečném galakonzertu 2. června v SaSaZu jako speciální host. Vedle něj na snímku ruská tanečnice a houslista z kapely Urs Karpatz. Poslední snímek hovoří za vše, po exkluzivní módní show, která byla speciálně připravena pro festival Khamoro, se návrhář Osmany Laffita nestačil podepisovat svým fanouškům. Pokračování na str. 4.



Foto: Archiv sdružení Slovo 21.

Pocta z Knihovny Václava Havla

PRAHA – Ovšem, o všem najednou psát nelze. Úvod 14. světového romského festivalu Khamoro 2012 patřil romskému básníkovi Vladu Oláhovi.

Z oken nad kavárnou Montmartre v Řetězové ulici vytryskly tóny harmoniky a houslí na dlaždbu Starého Města, kroky turistů zakolísaly. To se pamětník a rodák romského básníka loučil se starým přítelem.

K nástrojům se přidal i třetí hlas – nápěv staré písni phurikani gil'i. Z prostor Havlovy knihovny jsem se propadla o dvacet let zpět: s poezií jsme spolu s přítelem Vladem začínali téměř souběžně. Zkrátka po převratu. Předtím nemohlo být na duchovní tvorbu včetně poezie ani pomyšlení. Básníka Vladu Oláha mi nepřímo představila paní Milena Hübschmannová.

Jak jsme se poznali? Na Náměstí Míru. Na první schůzku jsem dorazila do malé kavárny, kde u jediného volného stolku seděl mladý pár: on byl gádžo, ona Romka (Romní). Náhoda? Vedle nich čekal Vlado, takže jsme utvořili pár Rom/gádží.

Porozuměli jsme si rychle. Vladovy vzpomínky na krajinu dětství při řece Ondavě souzněly s mou Pokračování na str. 4

z obsahu

Pouhé opravy domů?

Jana Poláková k renovaci Bronxu strana 3

David píše Holomkovi

Ohlédnutí za kauzou Břeclav strana 3

Jak bylo na Ghettofestu

Alica Heráková: Díky za účast strana 5

Kateřina Dunková: Česká Romka? Nebo romská Češka?



Kateřina Dunková, kterou představujeme v sedmém čísle Romano hangos, žije v Jablonci nad Nisou. Její prarodiče z matčiny strany pocházejí ze Slovenska, ale matka Kateřiny se už narodila tady v Česku. Otcovi rodiče mají český původ. Kateřinin otec pracuje jako mistr v továrně Denzo, kdysi býval kapelníkem ve skupině Quatro Jablonec. Matka je teď na mateřské dovolené.

„Vyrůstám se třemi sourozenci,“ chlubí se trochu Kateřina. „Bráškové mají pět a dva roky. Sestře je osm let, krásně zpívá a účinkovala v pořadu Československo má talent. Je pěkně temperamentní a učí brášky zlobit.“

Vztah k romštině i k oběma prostředím, romskému a českému, si Kateřina vytvořila podobně jako mnoho dalších emancipovaných Romů. Romštině rozumí, ale doma ji používá, jen když přijdou starší příbuzní, kteří mezi sebou mluví romsky. Jinak je víc „doma“ v češtině. V dětství měla a i dnes má kamarády a kamarádky „půl napůl“ a vychází s nimi v dobrém.

Ve třídě, kam Kateřina chodí, jsou ještě tři Romové. Většina žáků je ale bere stejně jako ostatní a ke konfliktům nedochází. Jak Kateřina říká, podle testů třídního patří ona sama k oblíbeným žákům a od spolužáků ani učitelů žádnou diskriminaci nezažívala. Bavi jí češti-

na, občanka, zeměpis a dějepis a ráda by pokračovala ve studiu na zdravotní škole.

Co třeba záliby, hudba, „odvaz“ ve volném čase? „Poslouchám písničky jak romské, tak neromské, k mým oblíbeným stylům patří R'n'B, funky, house a rap. Občas čtu Bravo, Bravo-girl a nebo Popcorn. Ráda vzpomínám, jak jsem zpívala na prvním stupni ZŠ v pěveckém sboru Zvoneček. Do něj teď chodí má sestra – už od svých čtyř let. Diskotéky a podobné akce ještě zatím nenavštěvuji, na romské festivaly jsem ale už víckrát zavítala,“ vypočítává Katka.

Kdyby si měla vybrat místo, kde by v budoucnu ráda strávila delší Pokračování na str. 7

zaznamenalí jsme

HAVÍŘOV – V pátek 1. června se v havířovské části Šumbark strhla rvačka 60 ultrapravicových radikálů s několika desítkami Romů. Rvačka se udála v restauraci Bivoj kolem 23. hodiny a její příčinou byly slovní rozpě. Jedna ze skupin unikla na soukromý pozemek oddělený od restaurace mříží. Přes ni pak létaly sklenice i dlažební kostky. Přítrž řádění učinila až přivolaná speciální jednotka. Událost je šetřena jako výtržnictví, ublížení na zdraví a poškození cizí věci.

PRAHA – Sdružení Člověk v tísni slaví 20 let od svého založení v domě Langhans výstavou, v níž připomíná své nejznámější osobnosti. Za tu dobu vykonala tato organizace mnoho užitečné humanitární práce v nejpostiženějších oblastech Afriky a Asie, a to poskytnutím peněžitě nebo materiálně pomoci. V České republice pracuje i ve vyloučených sociálních lokalitách, často i mezi početnou romskou populací. Je organizátorkou mnoha kurzů, seminářů a školení pro policisty a učitele.

PRAHA – Dne 6. června Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR přehlasovala veto Senátu a přijala podle mého názoru až fašizující zákon neblaze proslulé poslankyně ODS Řápkové o domovském právu. Pro naše čtenáře bude užitečné si zapamatovat, které strany pro tento zákon zvedly ruku. Jako jeden muž pro něj hlasovali členové ODS a TOP 09, proti byli sociální demokraté a KSČM. Stalo se to jaksi potichu. Poslanecká sněmovna si to mohla dovolit, aniž vzbudila pohoršení veřejnosti pod dojmem daleko razantnější události, když poslouchala spolu s veřejností výmluvy poslance Ratha, že nekradl a že je „politickým“ vězněm. O tomto zákoně podrobněji pojednáme v příštím čísle Romano hangos. Jediná možnost nápravy spočívá u Ústavního soudu, kam se snad protest dostane v tom smyslu, že se jedná o zákon protiústavní.

ÚSTÍ NAD LABEM – Sociální dávky většina Romů nezneužívá! Tvrdí to šéf Agentury pro sociální začleňování Martin Šimáček s odvoláním na své analýzy. Hejtmanka Ústeckého kraje Jana Vaňhová však naopak agenturu osočuje, že svoji činností přispívá ke zneužívání dávek Romy. Uplatňuje prý triky proti státu, které pomáhají nepřizpůsobivým. Tak si, milý čtenáři vyber, kdo má pravdu.

Není pochyb o tom, že paní hejtmanka miluje snadná a jednoduchá řešení. Co na tom, že nás již mnohokrát uvedla na scestí. A to je ještě navíc ze sociální demokracie, která má budování sociálního státu na principu solidarity v popisu své práce. Pak někomu věřte!

(www.romea.cz, kh)

Dobročinný obchod Českého západu BUŤI po třech letech končí

TOUŽIM, DOBRÁ VODA – Dobrý obchod Českého západu nazvaný BUŤI ve Velešlavínově 7 v Plzni zve všechny své zákazníky a příznivce na slavnostní rozloučení s obchodem, který bude uzavřen koncem července.

I přes to, že si obchod za tři roky provozu získal mnoho stálých zákazníků, nepodařilo se mu v silné konkurenci obstát. Večírek s názvem „Na rozloučení, mé potěšení“ proběhne ve středu 27. června od 18 hodin přímo v BUŤI. Obchod provozuje od září roku 2009 nezisková organizace Český západ, která používá zisk z prodeje na svou činnost v sociálně vyloučených lokalitách na Karlovarsku. Zákazníkům tady nabízeli originální dárkové zboží, např. výrobky z chráněných dílen, výrobky dobrovolníků či gurmánské speciality. Podstatnou část nabídky obchodu však tvořily darované použité oděvy, módní doplňky, šperky, knihy, drobné bytové doplňky a mnohé další. V obchodu probíhala i řada doprovodných akcí, například rukodělné kurzy pro veřejnost, mini výstavy, ochutnávky vín a jiné.

„Bohužel konkurence je dnes velká, a když se k tomu přidají i vysoké náklady na provoz obchodu v centru města, je velmi těžké obstát,“ vysvětlila Jana Nyergeresová, vedoucí obchodu BUŤI.

(hau)

Vydařený den s Čhavengre jilo v Kostelci nad Orlicí

KOSTELEČ NAD ORLICÍ – Občanské sdružení Romodrom a Čhavengre Jilo připravily pro děti z romské komunity v Kostelci nad Orlicí setkání na Mezinárodní den dětí.

1. června se na sešli v Kostelci nad Orlicí rodiče a hlavně kupu dětí a mladých lidí, aby se společně pobavili a strávili pár příjemných chvil. Akce byla naplánována jako venkovní a měla se uskutečnit na prostorné zahradě, kterou město



Kostelec nad Orlicí bylo ochotné zástupcům občanských sdružení půjčit. Počasí nám ovšem příliš ne-

prálo, naštěstí jsme útočiště našli v prostorách místní kanceláře terénních pracovníků sdružení Romodrom. Opustili jsme od soutěží a hledání ztraceného pokladu, což nakonec vůbec nikomu nevadilo. Dětská diskotéka se mohla rozjet na plný plyn. Akce se zúčastnilo průběžně během celého odpoledne na 35 dětí z každé věkové kategorie.

Lenka Matoušková

Pracovnice sdružení Romodrom (www.romodrom.cz).

Děčínská poradna byla oceněna jako příklad dobré praxe



DĚČÍN – Poradna pro občanství a lidská práva byla s Projektem na podporu romské integrace na Děčínsku ve výroční zprávě Operačního projektu Lidské zdroje za rok 2011 vybrána jako tzv. příklad dobré praxe.

Úspěšné provedení projektu, financovaného z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR,

který směřuje ke zlepšení společenského postavení příslušníků sociálně vyloučených romských komunit ve městech Děčín a Česká Kamenice a také v mikroregionu Šluknovsko, byla takto oceněna ve velké konkurenci dalších několika tisícovek projektů.

Jako stěžejní aktivitu lze jmenovat odstraňování bariér bránících cí-

lové skupině v uplatnění na trhu práce, a to včetně vedení soudních sporů v oblasti nerovného zacházení v přístupu k zaměstnání. Dalším z oceňovaných nástrojů jsou kroky, které vedou ke snižování zadlužení příslušníků sociálně vyloučených romských komunit a k posílení prevence jejich ekonomické nestability s cílem posílit jejich motivaci pracovat na otevřeném trhu práce.

Poradna je občanským sdružením založeným skupinou právníků a sociálních pracovníků v roce 1999. Poskytuje několik typů sociálních služeb: odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a terénní programy.

Aktuálně působí v sedmi krajích České republiky (Ústecký kraj, Středočeský kraj, Pardubický kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, Jihomoravský kraj a Hlavní město Praha) a její tým čítá na 70 zaměstnanců.

Drahomír Radek Horváth

Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, pobočka Děčín.

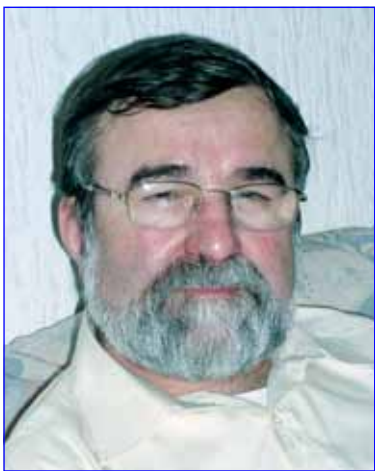
Začíná rockový festival Společně proti proudu

NEKOŘ – Against the stream není jen hudební festival. Součástí festivalu (22.–23. června) bude i promítání Libertinského filmového klubu (na téma ekologie, globalizace, antifašismus atd.), stejně tak výstava Oběti neonacismu po roce 1989. Na sobotní dopoledne jsme připravili fotbalový turnaj pod heslem „Milujeme fotbal, nesnášíme nácky“. Na festivale zahraje 20 kapel různých stylů – punk, crust, grind, trash, emo atd. Točit se bude domácí pivo Kamenský stoják a domácí Lemon pivo, sedm druhů veganských jídel, točená limonáda, vegan nanuky atd. Přijďte se mrknout.

Jiří Matějka



Nerozhodná, oportunistická, pokrytecká



Tak ostře hodnotí nejnovější výroční zpráva Amnesty International (AI) práci Rady bezpečnosti spojených národů.

Podle této zprávy nevykonává Rada bezpečnosti svoji práci oprav-

dově a selhává ve schopnosti reagovat přímočaře na vývoj událostí. Obzvláště je to nápadné na Blízkém východě a v Africe. Toto mezinárodní společenství reagovalo ustrašeně, nerozhodně, oportunisticky a pokrytecky.

Existují vlády, které masové protesty násilně potlačují a s postiženými zeměmi jedná Rada bezpečnosti rozdílně.

Nezastavila např. stoupající porušování lidských práv v Sýrii, což je hlavní zákazník ruského zbrojního průmyslu. Rusko má v tomto orgánu právo veta. (Poznámka pisatele: V samotném Rusku má vejít 12. června v platnost nový zákon, který umožňuje potrestat účastníky demonstrací vysokou finanční částkou.)

Podle generálního sekretáře AI Salila Shetty musí stát, které obranu lidských práv mají „vepsanu“ ve svých státních symbolech, přestat z vlastní zisknosti podporovat diktátorské režimy.

Na pranýři jsou především Čína, Egypt, Ázerbajdžán. V Číně ze strachu z výsledků protestních hnutí na Středním východě a v Africe úřady zůstaly útlak. Dochází tam k tisícům vykonaných poprav. Ani egyptská armáda není vyjmuta z kritiky. Nadále vládne metodami z éry prezidenta Mubaraaka.

Mučení vězňů bývá na denním pořádku. Novou šokující dimenzi představovalo podrobení uvězněných žen tzv. testu panenství! Špatnou známku obdržel i Ázerbajdžán, kde se konala koncem kvě-

tna letošního roku pěvecká soutěž Eurovize. Na protesty z března a dubna loňského roku reagovala vláda novou vlnou potlačovacích a zastrášovacích opatření. Před finalem soutěže v sobotu 27. května 2012 vyzvala AI prezidenta Alijeva, aby uvězněné aktivisty a opozičníky propustil.

Ani Švýcarsko nebylo ušetřeno kritiky. Například na spolkové i kantonální úrovni vznikly nové diskriminující návrhy zákonů. Organizace pro lidská práva dává na jevo obavy z jednání s lidmi hledajícími azyl. Kritizováno je obzvláště nepřiměřené používání násilí při vyhošťování.

V souvislosti s vyhoštěním 19 občanů Nigérie v červenci 2011 na letišti v Curychu byl jeden muž bru-

tálně zbit, aniž by došlo k nezávislému vyšetřování. Dodnes není ukončeno trestní stíhání smrti občana Nigérie Naukaku Chiakava při masové deportaci v březnu 2010. Starosti vyvolává i nedostatečná sociální pomoc pro odmítnuté žadatele o azyl, kteří jsou bez prostředků.

Amnesty International požaduje kontrolu obchodu se zbraněmi, neboť 60 % zdokumentovaných porušení lidských práv bylo vykonáno dovezenými ručními střelnými zbraněmi. Pozitivně byl hodnocen Evropský soudní dvůr pro lidská práva a odstranění trestu smrti ve 141 zemích.

Bohumil Řeřicha

Přispívající člen Amnesty International, Lubenec. Podle švýcarského tisku.

Pouhá revitalizace domů nestačí

V sobotu 2. června se v rámci festivalu Ghettofest uskutečnila v Muzeu romské kultury diskuze nazvaná Budoucnost brněnského ghett. Jako hosté byli pozváni doc. Ing. arch. Karel Havliš, Ing. Oliver Pospíšil a Milan Ščuka, MBA. Účastníkům diskuze byly představeny návrhy architektonických oprav a úprav vybraných domů. Teprve během diskuze jsme se dozvěděli, že nejde o plány již schválené, ale o práce studentů na dané téma. Zatímco architekt prezentoval svůj čistě profesionální pohled, zástupce Romů a zároveň podnikatelské sféry v oblasti stavebnictví poukazyval zcela správně také na potřebnost změnit sociální zázemí současných obyvatel. Zástupce města v podstatě shrnul dosavadní postup a další možné plány – bez emocí, bez slibů, bez iluzí.

Až na úplný konec akce jsme mohli zaslechnout poznámku, že projekty zaměřené na opravy domů budou doprovázet také projekty zaměřené více na sociální rovinu. Některé uvedené příklady však nebyly příliš vhodné – kurzy vyšívání nebo oprav kol působí možná zábavně, ale práci místním Romům nedají. Celkově vypadala diskuze místy nepřesvědčivě, místy až nepochopitelně. Některé prezentované pohledy a závěry plynoucí z diskuze vyvolaly mezi posluchači rozladění a rozčarování.

Výroba starého stereotypu na počkání

Pod termínem Bronx si asi všichni představíme totéž – nebezpečnou čtvrť obývanou marginalizovanými skupinami, obvykle zástupci menšinových etnik; obecně problémovou oblast, do níž se „obyčejní“ lidé bojí strčit nos. Podobné označení si vysloužila i sociálně vyloučená lokalita Zábřovice 1, ohraničená ulicemi Cejl, Koliště, Milady Horákové a Jugoslávskou. Jak se píše v materiálu Magistrátu města Brna, který byl na diskuzi ve velmi omezeném množství k dispozici, této problémové lokalitě málokdo řekne jinak než brněnský Bronx. Ať se nám to líbí nebo ne, je to fakt. Pojem Bronx se pro největší brněnské novodobé ghetto ujal natolik, že už jej používá kdekdo. Už pouze jedinci odolávají nově zrozenému stereotypu a při používání termínu Bronx ho obalují do uvozovek nebo mu přičleňují přívlastek takzvaný. Pořád je to lepší než skutečnost, které jsme byli svědkem v rámci sobotní diskuze.

Označení Bronx užívali diskutující se samozřejmostí poněkud zarážející, ač mají k dispozici jiné a v rámci možností i serióznější termíny. V případě vysokoškolského pedagoga může mít ovšem tato podpora stereotypu nedozírné následky. Účastníkům bylo prezentováno několik návrhů na revitalizaci budov v oblasti tzv. brněnského Bronxu studentů fakulty architektury, vypracované v rámci bakalářských a diplomových prací. Všude figurovala oblast zájmu jako Bronx – bez uvozovek, bez přívlastků. A já se ptám – jak může vysokoškolský pedagog dovolit, aby studenti používali čerstvě zrozený stereotypní název dané lokality bez jakéhokoliv uzardění a bez pocitu, že dělají něco špatně? Jak může odborník na jedné straně vytvořit velmi erudované



návrhy na architektonické úpravy jisté části města a na druhé straně přímo podporovat stigmatizaci této oblasti? Vždyť vlastně kazí sám sobě práci, a to i bez ohledu na proklamovanou skutečnost, že se jedná o lokalitu s velkým potenciálem do budoucna. Nebo byste se chtěli přestěhovat do lokality, která je obecně známá a uváděná jako Bronx? Revitalizace domů potrvá podle zainteresovaných ještě dlouhou dobu. Mám však obavy, že revitalizace myšlení některých lidí se nedočkáme nikdy.

Hrozící nebezpečí etnocentrického pohledu

V poslední době se po Brně šíří fáma, jejíž míru (ne)pravdivosti není patrně nikdo schopen určit a popravdě nám ji nevyvrátili ani hosté. Dala by se zjednodušeně shrnout do jednoho konstatování: budou se opravovat domy a jejich romští obyvatelé budou odsunuti bůhví kam bez možnosti návratu. Slovně jsme byli ujišťováni, že jde o naprosto scestnou myšlenku. Některé prezentované příklady úprav ve mně však vyvolávaly další otázku – pro koho ty úpravy vlastně jsou? V případě, že jsou určeny pro současné obyvatele, tedy většinou Romy, zdály se mi některé návrhy naprosto nevhodné. Architekt Havliš např. jako jeden z plánovaných kroků představil výstavbu nové školy na ulici Bratislavská. Jako důvod uvedl především fakt, že děti nebudou muset chodit do školy daleko od svého domova. Namítla jsem, že půjde zjevně o školu segregovanou (tedy romskou).

Všichni, kteří jen trochu sledují tematiku vzdělávání romských dětí, mi určitě dají za pravdu, že jde o jednosměrnou cestu do pekel. Odpověď, že přece nepůjde o romskou školu, ve mně vyvolala pocit, že pan architekt je buď lehce naivní, nebo nepočítá s Romy jakožto obyvateli nejbližšího okolí budoucí školy. Další prezentovaný nápad převzali tvůrci návrhů z ciziny, kde údajně funguje v oblastech s etnickými i nábožensky smíšeným obyvatelstvem. Bylo navrženo prostranství, kde by se dle svého přání a svých možností scházeli lidé z okolí, společně by si vařili a společně potom jedli. Nechci rozhodně přeceňovat trvanlivost romských tradičních zvyků souvisejících s vařením a konzumací jídla. Na druhou stranu vím, že i dnes existují skupiny Romů, které by z důvodu rituální čistoty prostě připravovat a jíst jídlo s jinými skupinami lidí odmítly. Nehodlám vyčítat architektům, že neznají principy a normy chování Romů. Spíše mě udivuje, že i při neznalosti romské kultury na ni aplikují jinde funkční myšlenky bez konzultace s odborníky.

Výše uvedené příklady v sobě nemohou ukrýt jednostranně etnocentrický pohled svých autorů. Revitalizace přístupu vůči kultuře jiných národů je, zdá se, tedy také v nedohlednu.

Jak dlouho nakonec vydrží nové vybavení?

Tuto otázku položil jeden z posluchačů a jistě právem. Týkala se dalšího z mnoha návrhů, který už se v současnosti částečně uskutečňuje. Jedná se o hřiště pro děti, které by mělo zajistit prostor pro jejich hry, dovádění, běhání, zkrátka vše, co je dětem vlastní bez ohledu na etnickou a sociální příslušnost. Otázka bezpochyby pramenila z dalšího zažitého stereotypu, že Romové vše během krátké doby zničí. I já bych možná položila stejnou otázku, její základy by byly však vystavěny na zcela jiném podkladu.

V tzv. brněnském Bronxu žije totiž podle hrubého neoficiálního odhadu asi 3000 dětí ve věku do 16 let, tedy potenciálních uživatelů daného hřiště. Netroufám si odhadnout, jak dlouho odolají houpáčky a prolézačky náporu takového počtu dětí, ale dlouho to asi nebude. Obavy o trvanlivost všech plánových oprav souvisí bezpochyby také se sociální a životní úrovní obyvatel. Pokud se budeme držet nepřesvědčivé informace, že dosavadní uživatelé bytů nebudou měnění, musíme se nutně ptát, kde bude většina z nich brát finance na udržování exteriérů i interiérů budov.

A budou mít vůbec lidé často frustraci dlouhodobou nezaměstnaností a skrytou diskriminací chuť se s někým scházet, trávit čas v kurzech, které jim pohříchu neposkytnou jistotu trvalého příjmu? Jak několikrát správně uvedl Milan Ščuka, revitalizace budov bez revitalizace sociální a životní úrovně jejich obyvatel nestačí.

Méně může někdy znamenat více

Nezbývá než doufat, že autoři a koordinátoři projektu pochopí, že nic nelze dělat napůl. Nikdo není odborníkem na vše, a právě proto by měla být celá akce výsledkem jednání a úzké spolupráce odborníků nejrůznějších oborů. A také nesmíme zapomínat na ty, kterých se celá věc nejvíce týká. Na všechny, kdo v současné sociálně vyloučené lokalitě žijí. Ať budou chtít Romové žít zde nebo jinde, musíme pro ně vytvořit podmínky k integraci.

Do jaké míry ovšem poskytneme Romům možnost integrace, pokud jim v rámci sociálně vyloučené lokality poskytneme veškerý komfort? V nejbližším okolí bydlíště budou mít školu, parky, místo na dětské hry, obchody, kulturní instituce, pobočky úřadu práce i samosprávy atd. atd. Tento servis způsobí jediný efekt – obyvatelé sociálně vyloučené lokality už nebudou mít jakýkoliv důvod svoji čtvrť opustit. Je tedy více než nutné zvažovat, zda méně někdy neznamená více. Zda to, co v dobré víře činíme, postaví Romy do pozice aktivního spolutvůrce integrace, nebo pasivního příjemce segregace.

Jana Poláková
Pověřená řízením
Muzea romské kultury, Brno.

komentář

Kultura jako most

KAREL HOLOMEK

Nedávno mne zastavila jedna paní, a když se ujistila, že jsem to já, vychrlila na mě: „*Udělejte s tím něco!*“ Považovala mne za „toho“ ochránce Romů a příštích pět minut jsem neměl šanci se jakkoli bránit. Zřejmě potkala nějakou partu mladých Romů a nějak se jí krajně znelíbili. Do svých překotných stížností na krádeže, hluk, nepořádek a silné výrazy zařadila, co bychom všechno měli dělat, aby se to zlepšilo. Tím „my“ měla na mysli hlavně mne, což mne poněkud znepokojilo. Když jsem se dostal konečně ke slovu, řekl jsem: „*Ale my děláme! Založili jsme například Muzeum romské kultury.*“ Chtěl jsem uvést něco dobrého, pěkného, pozitivního, ale potázel jsem se zlou. „*Prosím vás, jaké muzeum, jaká kultura? To tam vystavujete ty ukradené peněženky?*“

Tím naše pouliční rozprava o romské kultuře skončila.

Tak taková je ještě dnes představa některých lidí o kultuře Romů! Smutné zjištění. Podívejme se však kolem sebe a ujasněme si, jak to s tou romskou kulturou je a zda v tomto případě není na vině o hrubých neznalostech romské kultury někdo jiný než právě Romové sami.

Před několika dny skončil v Praze festival Khamoro, o němž přinášíme v tomto čísle Romano hangos bohaté zpravodajství. Jde o jediný festival romské muziky i jiných kulturních podniků romské provenience, který tak reprezentativně dokáže představit romskou kulturu na celoevropské, ne-li světové úrovni. Z mnoha ročníků tohoto festivalu si nezaujatý divák už mohl učinit reálnou představu o tom, jaký příspěvek do evropské pokladnice národnostních kultur znamená a jaké doposud nepředstavitelné hodnoty přináší. Především však ukazuje Romy v jiném a snad i nečekaném světle, než je obraz jim obvykle a nespravedlivě přisuzován. A to je to nejdůležitější, co romská kultura přináší. Stává se tak mostem ve vzájemném pochopení mezi jednotlivými kulturními okruhy.

Takových kulturních institucí funguje v naší republice a nejbližším okolí, se kterým jsme ještě donedávna měli společnou historii, již dost.

Zmínili jsme již Muzeum romské kultury. To se tu objevilo vůbec jako první, byť zpočátku jen v podobě jediné kanceláře a několika málo lidí. Dnes jde již o státní muzeum, má za sebou již dvacet let činnosti.

Na Slovensku ještě za časů společného státu vzniklo divadlo Romathan, dnes představuje úspěšně se rozvíjející stánek skutečných romských herců a muzikantů s vlastní profesionální tvůrčí divadelní činností.

Uskutečňuje se množství festivalů romské písně. Uvedme alespoň ten, který je každoročně pořádán v Rožnově pod Radhoštěm.

Všechny tyto dnes již početné stánky romské kultury, kromě toho, že vytváří ony pomyslné mosty mezi různými kulturami, jsou i základnou uchovávání a kultivace identity Romů. Tu stále Romové považují za nedílnou součást vlastní a plné integrace do společnosti.

Michal David píše Karlu Holomkovi

Vážený pane Holomku, reaguji na Váš článek <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/karel-holomek.php?itemid=16533>, který jste přetiskli v Romano hangos č. 6 na straně 3. Nešlo mi vůbec v té době, kdy ten kluk prohlásil, že byl zmlácen, o to, zda to byli Romové či někdo jiný. Šlo o akt násilí, který jsem stejně jako mnoho dalších lidí odsoudil. Věřte mi, že skutečně nemám zapotřebí se takto zviditelňovat, mám své reklamy dost a koncerty vždy vyprodané. Jinak Romů si nesmírně vážím a také je podporuji. Rád si s nimi zahraju, když je příležitost, neboť jsou velmi muzikální. Jednoho malého Roma podporuji v sdružení La Sophia, jde o velmi nadaného sedmiletého pianistu z Karlovarska. Koupil jsem mu piano, aby mohl doma cvičit, neboť jeho rodina na to nemá.

Také jsem pět let finančně podporoval rodinu jednoho Roma, který byl v kriminále za hloupost. Šlo o skvělého hudebníka, má čtyři děti, z toho dvě polohluché. To jen pro vaše info.

Teď se vrátím k našemu tématu. To, co způsobil ten chlapec z Břeclavi, je bohužel smutné a myslím, že už na to sám dost doplatil. Je tam i se svou maminkou svým způsobem odepsaný a to, jak si hloupostí poškodil zdraví, o tom nemusíme diskutovat. Peníze, které jsem mu poukázal, vrátil, a já je teď přepošlu na účet břeclovského magistrátu, ať s nimi naloží dle svého.

Vám přeji mnoho zdaru a také si Vás velmi cením za to, co pro Romy děláte. Je to velmi záslužná činnost a také velká oběť. Proto bych rád, abyste věděl, že vše, co dělám, když se snažím někde pomoci, dělám z nezištných důvodů a vždy pro dobro věci. V tomto případě s tím chlapcem jsme naletěli všichni a budiž to pro nás poučení. Je to skutečně ojedinělá věc. Zatím jsem se s něčím podobným nesetkal.

Ještě chci na závěr dodat, že mezi lidmi cítím v poslední době čím dál víc agrese a bohužel boje mezi Romy a gádži jsou zbytečně vyhrocené. Je asi těžké být k sobě více tolerantní, ale i za to byste měl bojovat. Často jsou tyto roztržky způsobené oboustrannou nevolí. Tak Vám budu držet palce v tomto začarovaném kruhu a věřme – snad časem bude lépe.

Michal David



Tradice i experiment. To vše je Khamoro



Dokončení ze str. 1. Kolekci z dílny Osmanyho Laffity předvedli vedle českých modelů a modelek i romští modelové. Kapela Mec Yek z Belgie roztančila Retro music Hall. Makedonští Kočani Orkestar ukázali všem, že patří k světové špičce. A kdo by neznal Vojtu Dyka a jeho Teplákovou soupravu? Tentokrát zazněla v romštině!

Foto: Archiv sdružení Slovo 21.

Barvy tak sálající...

PRAHA – Muzeum romské kultury laskavě zapůjčilo pražské Galerii kritiků třicet olejomalb akademické malířky Bohumily / Míly Doleželové (1922–1993). Počin vsutku bohulibý! Už výběr galerie je velmi šťastným místem, které živým, pulzujícím barvám obrazů nesmírně svědčí.

Našlapovala jsem prostorem takřka po špičkách: paní Míla Doleželová byla modlou mého mládí. Jako malířka i jako ilustrátorka. Ilustro-

vala Pověsti z Indie, Cikánské pohádky M. Voříškové, román Tuláci věčné krve a mnoho dalších knih. Byla přítelkyní naší paní profesorky Niny Roháčové z Výtvarné školy Václava Hollara. Paní profesorka soudila, že v nevyhovujících prostorách atelieru Míly Doleželové v Telči řada obrazů utrpěla nevyčísitelnou škodu a že to na sklonku života velké umělkyně nikoho přespříliš nezajímalo... O to větší čest každému, kdo tomuto dě-

dictví věnuje náležitou péči! Osobně jsem podlehla dojetí, když jsem objevila skromný portrét romské dívky, ozdobený motivem z veršů F. G. Lorky. Na rozdíl od pevných tahů štětce, které jsou pro umělkyni stylové, tento obrazek je poněkud rozostřený. Jímavý, snový. Poprvé jsem pochopila pocity sběratelů, ochotných dílo odcizit. Ale spouť jsem si dopřála kolem něj žití kroužit (zmocní-li se jej někdo, já jsem to nebyla).

V hlavní prostoru sálu kromě houslí Vojtěcha Lavičky dominovala největší plátna. Jedno z nich zůstávalo zakryté. Až po vtipné svatební scéně dvou romských protagonistů ve svatebních šatech došlo k odkrytí plátna: bělostná cikánská nevěsta se nám rozsvítila vstříc, s plachým úsměvem na rtu, uprostřed rodinného kruhu. Vzájemné vztahy, duševní hnutí, naděje, pochyby, skrytý žal otcův nad odchodem dcery, matčiny obavy

o osud novomanželů, nejistý ženích, skepse ve tváři starých pramáti – ach Bože! Jak člověčí! Jak lidské! A v barvách tak sálajících, jakoby v podkladu nesly zlato dávných ikon. S kontrastem prostínek uhlových skic, zachycených postav, tváří a typů z romské osady, uložených na stole pod sklem vzniká opravdová katarze. Očistná lázeň. Doušek živé vody. Díky do Brna!

Jarmila Hannah Čermáková

Pocta z Knihovny Václava Havla

Dokončení ze str. 1

prázdninovou krajinou Vysočiny. Sledovali jsme své rodiče se sbírky, sdíleli jsme volná autorská čtení v rámci festů, jako je třeba máchovský Den poezie i jiné. Je mi ctí přiznat, že Vlado mě jmenoval i čestnou členkou Matice romské.

Poezie Vlada Oláha je navýsost čistá. Romská. Autentická. Sama ovlivněna dávnou cikánskou melodií (slovo Cikán mi zní jako úder zvonu a nádherně znít nepřestává), zdaleka nemohu být natolik původní. Přesto jsme na sebe, jak se říká, „slyšeli“. Nejenom my. Díky okamžitému porozumění ze strany tehdejší předsedkyně Obce spisovate-

lů, Evě Kantůrkové, kterou jsem do Oláhovy tvorby zasvětila, byl Vlado Oláh přijat mezi literáty a básníky Obce jako první z Romů. A ihned byl nesobecky připraven přivést do Obce další své následovníky. Jistě by se to bylo dařilo – ale Vlado už je na vyšších místech, zatímco Obec spisovatelů strádá naprostým nezájmem většiny národa o vlastní kulturu. Jakoby civilizace a kultura neznamenal jedno a totéž. Poté, co díky iniciativě paní Kantůrkové vznikla i romsko-česká antologie Devla, devla!, bývali jsme spolu s Vladem – jako nositelé čestného diplomu ministryně Džamily Steh-



líkové – zváni i do zavedených salonů básnických, jako je např. Café

FRA. Mohu ujistit, že Vlado rozhodně nebyl žádný snob. Prostě si poručil to své pívko, soustředěně naslouchal, soustředěně četl své básně a nebál se vynést krís/soud. Po způsobu starých vajdů se uměl rozhlédnout po mladých adeptech básnické múzy a dát jim na vědomí, že jej jejich vulgární, cynické, neprožité a chladné úsilí nedojímá. A pouhým gestem schválit, co se jeho srdce, těla či duše dotklo líbezně.

Připomínal mi klubko mých romských žáčků ze souboru Jilo/Srdce. S jakým ohromením, ba rozhořčením ty děti vnímaly na divadelním představení dnešní módu cynické-

ho černého humoru, který se vysmívá bolesti, nemoci, ztrátě, smrti, víře i naději. Ano, umění má právo všechno vyzkoušet. Romové však zůstávají sví. Zatímco my gádžové už často nevíme, či jsme a kde nám hlava stojí samou starostí. Pořád pořádáme pořady, jak udělat pořádek.

Při Khamoru si vždy znovu uvědomím, že bychom se taky měli učit my od Romů: jak občas hodit starost za hlavu, jak se na sebe usmát, jak se spolu obejmout, jak si dupnout od země k tanci, jak pořádně otevřít hrdlo písni. Jak žít ve vzájemné úctě!

Jarmila Hannah Čermáková

Ghettofest přilákal tisíce lidí

BRNO – Festival Ghettofest v sobotu 2. června v brněnském „Bronxu“ překonal očekávání všech. Organizátorů i návštěvníků. Ghetto zaplnilo přes 2000 lidí, Romové a ti ostatní v poměru prakticky padesát na padesát. Skvělá atmosféra, dokonalé počasí, žádné konflikty nebo zásahy policie.

Ghettofest byl od začátku experiment. Vymysleli jsme si koncept, ve kterém jsme do ghetta lákali tisíce lidí, kteří se mu běžně vyhýbají. Na koncerty, divadlo, tanec, diskuzi, workshopy, filmy. Na festival. Chtěli jsme zbořit bariéry mezi „Bronxem“ a zbytkem Brna. Setkávali jsme se s překvapením, nedůvěrou a velkou zvědavostí na obou stranách. To, že se Ghettofest vydařil na tisíce procent, nebyla náhoda.

Povedlo se to díky práci a energii asi třiceti lidí. Prakticky bez peněz z veřejných rozpočtů, zato s podporou dobrovolníků, ochoty organizací, jako bylo Muzeum romské kultury nebo Společenství Romů na Moravě, a v neposlední řadě také díky přístupu policie. Ta dokázala nastavit svá opatření tak, že na festivalu nepanoval žádný strach. Žádní těžkooděnci, žádné zátarasy. Nebylo proti komu.

Ghettofest byl jako první rande. Do poslední chvíle nevíte, jaké to bude. Jak bude reagovat druhá strana, jestli si budete mít co říct, jestli to bude fungovat. Ale všichni, kteří na festivalu byli, mluvili nadšeně o tomtéž – výjimečná atmosféra, kvalitní program, nové situace a setkávání, ke kterému by normálně došlo jen stěží.

Těžko se mi v rámci tohoto komentáře skrývá nadšení, protože všechno, co jsme do toho dali (a nebylo toho málo), se vrátilo tisíckrát zpět.

Nejsme samozřejmě naivní snílci, kteří teď mají pocit velkého vítězství. Brněnský „Bronx“ bude mít dál své problémy, chudobu a sociální vyloučení, i po Ghettofestu bude žít dál svým specifickým rytmem a snažit se řešit své problémy.

Ale to, že se nám podařilo rok od blokády neonacistického pochodu, které se zúčastnily tisíce lidí z celého města, zorganizovat další takto velkou akci, vrhá nové světlo na to, jaké vlastně soužití majority a romské minority v Brně je. Díky všem, kteří přišli!

Alica Heráková

PR manažerka festivalu, Brno.



Foto: Tomáš Mayer, Gábin Dvořák, Ervín Široký.

Kopřivnický Klub Kamarád: nabízíme dětem prostor lepší než ulice

Už ze samotného názvu Klubu Kamarád lze vyčíst, jaké poselství klub nese, v čem je nejlepší a co nám chce předat. Je v něm láska, přátelství, opora, důvěra... Pracují zde lidé, kteří vám vždy v nouzi pomůžou a poradí. Atmosféra jako doma nebo třeba u kamaráda. Pokud byste všechny aktivity klubu chtěli vidět dopodrobna a zblízka, udělejte si malý výlet a zajedejte do Kopřivnice. Zeptali jsme se vedoucího Romana Polehly:

Kdy vlastně vznikl Klub Kamarád?

Na podzim v roce 1997. Město Kopřivnice ho založilo v rámci prevence kriminality. Tehdy se na sídlišti Sever zvýšil výskyt sociopatologických jevů – čichání toluenu a pití alkoholu dětmi a mládeží. A klub také vznikl ze zákonné povinnosti města vytvářet předpoklady pro kulturní, sportovní a zájmovou činnost dětí.

Kdo všechno se na založení klubu podílel?

V klubu jsme čtyři pracovníci. Služebně nejstarší je Vlád'a, který působil ve školství, potom hledal zaměstnání a v roce 2004 jej našel v klubu. Jako vedoucí klubu pracuje Maruška, ta nastoupila do klubu po dokončení Vysoké školy sociální v Brně v roce 2009. Předtím přicházela jako dobrovolnice. Další pracovnice Anet byla v klubu rok na praxi. A po dokončení vysokoškolského studia sociální práce v Ostravě nastoupila jako zaměstnankyně. Čtvrtým pracovníkem je Roman, který předtím, než do klubu v roce 2007 nastoupil, byl pět let dobrovolníkem klubu. Vloni dokončil Vysokou školu sociální v Ostravě.

Můžete nám přiblížit, jak klub funguje? Co všechno tam zájemce najde?

Klub Kamarád je nízkoprahové zařízení. Tedy registrovaná sociální služba. Posláním klubu je nabídnout dětem a mládeži bezpečný prostor k trávení volného času a pokud potřebují, tak je podpořit a pomoci jim. V praxi nejčastěji pomáháme s doučováním, starším s hledáním práce a bydlením. Ale také zprostředkováváme vystoupení, organizujeme výlety, víkendovky a tábory. Důležitý je princip nízkoprahovosti, což znamená velkou dostupnost – v klubu se nemusí vyplňovat přihlášky, platit za vstup, uvádět své příjmení. Nemusí se chodit pravidelně, každý může kdykoliv přijít a odejít.

Co je pro vás smyslem klubu?

Smyslem klubu je pomoc a podpora mladým lidem, v obtížné životní situaci. Důležité je podle nás být s dětmi a mládeží v kontaktu, trávit s nimi jejich volný čas, a to v bezpečnějším prostoru než na ulici. A dělat sociální práci. Být ku prospěchu mladým lidem i společnosti. Naším úkolem je řešit problémy mladých lidí v moderní společnosti, ve které přestávají fungovat tradiční sociální opory, jako byla dříve například rodina, obec, církev.

A plány do budoucna?

Letos na podzim oslavíme 15 let Klubu Kamarád, samozřejmě společně s klienty, dobrovolníky i veřejností.

Ptala se Veronika Kačová



Romsko-muslimský hrob, zřejmě albánský, na hřbitově v Antverpách.

Text a foto: Marek Čejka.

<http://blizky-vychod.blogspot.com>

co na to naši čtenáři?

Diskuze na internetu na romská témata už se nedají číst. Rasismus našinců, tzv. vlastenců je často stejně úděsný, jako jejich pravopis a česká gramatika. Na facebook jsem pro zajímavost vyvěsila anketní otázku: Vysvětlete prosím stručně (nejvýše ve třech větách), čím jste se vědomě zasloužil o skutečnost, že jste se nenarodil jako Rom/ka. Zatím nikdo neodpověděl.

Jarmila Hannah Čermáková, Praha.

Už jednou jsem Vás žádal, pane Pečínko, ať mi neposíláte mailem výtisky vašich novin. Věřím, že mi snad nyní dáte pokoj, když Vám to již podruhé píš. Nezajímá mě to, nečtu to a nemíním se s Vámi dál o tom bavit. V opačném případě vážně podám na Vás stížnost.

Mgr. Jaroslav Dobeš, Obecní živnostenský úřad, Magistrát města Přerova.

Vážený pane Pečínko, především musím říci, že se mi Váš internetový čtrnáctideník líbil a v posledním čísle jsem si četl s chutí.

Vítězslav Jandák, poslanec ČSSD, Praha.

Velice by mě zajímal výraz „Nerom“, který se běžně vyskytuje ve vašich textech. Kdo to „Nerom“ je? Má to snad znamenat, že existují dva druhy lidí? Já jsem například Čech, běloch. Necítím se být třeba neněmcem a nečernochem. Děkuji za odpověď.

Vít a Štoček

S výjimkou paní Pavelčíkové a pana Goldflama považuju ty odpovědi v anketě týkající se ghett v předešlém Romano hangos 6 za velmi slabé a nekompetentní. Pro zájemce ke stažení: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/udv/sesity/index.html>. Je to sešit č. 12 – publikace od N. Pavelčíkové „Romové v českých zemích v letech 1945–1989“. 90. léta pak zde: http://www.socioklub.cz/vyzkumy_a_publicace.php.

David Oplatek, bývalý pracovník Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách, Brno.

Romové, braňte svůj národ!



Zdá se mi to? Nebo vám taky přijde, že se ještě více zhoršují vztahy mezi gádži a Romy? Poslední dobou si všímám, jak se „bílí“ chovají k Romům, a musím říct, že je to ještě horší kvůli události, která zhoršila pohled na Romy. Když někde jdeme společně s rodinou, tak se na nás dívají pohledem, jako by nás chtěli zabít.

Nedávno šla mamka s malou sestřičkou a sestra s dcerkami k doktorce. Děti byly čistě oblečené. V čekárně byla taky jedna paní s chlapečkem a jakýmsi až vražedným pohledem si prohlížela romské děti. Jako by záviděla nebo co. Mamka už nemohla vydržet, jak se někdo tak škaredě dívá na její děti, a tak se jí na to zeptala. Paní šla rychle říct sestřičce, že jejímu synovi je špatně, jenom aby mohla předběhnout. A sestra ji rychle pozvala do ordinace. Zajímalo by mě, jestli by vzali romské dítě dovnitř, kdyby mu bylo špatně. Myslím, že ne. Sestra by jen řekla, že se nesmí předbíhat...

Prostě se to už nedá vydržet, nevím, jak bychom to mohli změnit. Kamkoliv jdete, do obchodu, do nemocnice, do školy, vždycky se na nás dívají, jako kdybychom jim My něco hrozného udělali. A to nemluvě o základních školách. Romské děti bývají čím dál více šikanované. Pravda, na školách středních školách to už nebývá tak hrozné jak na základních. Sama jsem se s rasismem nebo šikanou na střední škole zatím nesetkala.

Ale je mi líto romských žáků ze základních škol, když jim někteří gadžové nadávají do černých drtěk...

Ještě bych se chtěla zmínit o jednom případě, který se mi stal nedávno. Venku bylo krásně. Svítlo sluníčko, a tak jsem si šla na chvíli sednout na náměstí na jednu z laviček. Vyzula jsem si jednu botu a položila si nohu na lavičku. Za pár minut ke mně přišel jeden starý pán a začal mi nadávat. Prostě z ničeho nic se vedle vás objeví chlápek, který vás chce zbít hůlkou (?). Vůbec jsem nechápala. Ale raději jsem hned tu nohu sundala.

Starý pán začal mluvit o Romech – že jenom ničíme lavičky, že jsou pak od bahna atd. Když jsem řekla, že mám na rozdíl od něho čisté boty, začal se ještě víc rozčilovat a nadávat na Romy, že všechno ničí...

Kolikrát mám pocit, že gadžové vlastní všechno. Všechno patří prostě jen jim. Jenže my jsme taky lidské bytosti. Zkrátka rasismus tu je. Jak to můžeme změnit? Když se totiž změní lidem myšlení z negativního na pozitivní, tak se změní i pohled na Romy. My Romové se nesmíme vzdávat. Musíme bojovat za svůj národ a být na něj pyšní.

Lucie Kačová
Studentka Střední zdravotní školy, Nový Jičín.

Vibra Pozitiva zbystří vaši duši

Ráda bych vám něco prozradila o orientálním obchůdku Vibra Pozitiva. Založila ho Weronika Bersz-Letki a najdete ho na adrese Žerotínova 16 v Novém Jičíně. Obchůdek

tu stojí už rok. Den ode dne mu rostou návštěvnost a prodej. Milovníci etnooblečení a korálů si přijdou na své. Najdete tu i originální djembe, opravdu jako kdybyste se ocitli ně-



kde v Indii. Najdete tu vodní dýmky za super ceny a mnoho dalšího zboží. Název pochází ze španělštiny a v českém jazyce znamená „pozitivní vibrace“. Obchod navštěvují lidé, zabývající se duchovnem, většinou karat, cvičením jógy, hráči na různé nástroje žijící spíše alternativním způsobem života. Prostě všichni, kdo mají rádi dobrou hudbu, barvy a příjemnou atmosféru.

Pokud byste se chtěli podívat na oblečení a zboží, vše je k vidění na portálu www.facebook.com pod názvem Vibra Pozitiva. Pokud by vám něco padlo do oka, stačí napsat vedoucí obchůdku Weronice. Jde o Polku žijící v Česku.

Sama jsem si to krásné, barevné, lehké oblečení vyzkoušela společně s kamarádkou Terezou. A musím říct, že je to dost velká změna. Cítila jsem se úplně novým člověkem. Takže šaty dělají člověka, ale i člověk dělá šaty. Nejlepší na tom bylo, že jsme kostýmy fotili v přírodě. Daleko v lese na neznámém místě, všude kolem jen stromy a květy. Nikdy by mě nenapadlo, že bych na sebe takový styl oblečení vzala, ale opak je pravdou. Koupila jsem si taky indické kalhoty, ve kterých se cítím naprosto přirozeně. Takže nikdy neříkejte nikdy, i to, co ve skutečnosti nechceme, jednou chtít můžeme...

Z nouze focení a krásného dne jsem si odnesla opravdu nový pocit. Začala jsem často ve svém volnu chodit do přírody. Tam dávám prostor nejen svému tělu, ale i své duši, aby si odpočinula a vypnula. V dnešní době člověk často zapomíná na to, co mu dělá dobře, nehledá svůj pocit, myslí jen negativně, a pak se diví, že jsou lidé často nemocní a nešťastní. I tohle všechno se dá změnit. Právě třeba tím, že si sami zajdete do přírody tam, kde jsou jen stromy a modrá obloha, vezmete si jen knížku a nic víc nepotřebujete. Žádný kamarád, běžte sami, opravdu to ucítíte a rázem si všechno uvědomíte. Budete v sobě cítit rovnováhu, vnitřní klid a ten pocit byste nechtěli ztratit.

Jděte za svým duchovním světem, a ne za materiálním světem. Ten brzy vyhasne a nám nezbuďte opravdu nic, pokud nezačneme. Nikdy není totiž pozdě. A pokud se vám nechce do přírody, stačí klidně do parku, kde je vše živé. Objímejte stromy, dívejte se, vnímejte vůni letních dnů, které nám svět nabízí, a uvidíte, jak se ve vás usměje vaše duše. Otevíráte se tím duchu totiž lásce ke všemu, co jste třeba někdy odmítávali.

Všechno špatné se děje z nedostatku lásky k sobě samým a k samotnému světu. Dávejte a bude vám jednou dáno, samozřejmě hned ne, ale v určité chvíli to všechno přijde. Dělejte všechno s láskou k sobě a k lidem. Poslouchejte tichou hudbu. Milujte, chvalte, odpouštějte a buďte vděční za to, co máte. Hleďte v sobě příčiny, kde jsou chyby, proč se vám nic nedaří.

Život člověka je učení, získávání životních zkušeností; člověk se učí i pomocí špatného. Sama jsem to na sobě poznala a nikdy jsem se takhle krásně a vyrovnaně necítila. Mám z toho velkou radost a jsem šťastná, že se to den ode dne dál učím.

Veronika Kačová
Vedoucí souboru Cikne čhaye, Nový Jičín.

Kateřina Dunková: Česká Romka? Nebo romská Češka?

Dokončení ze str. 1

čas, vyhrála by to u ní Francie nebo australské Sydney.

A vysněné zaměstnání? Buď zdravotní sestra, nebo učitelka v mateřské škole. Kateřina trochu přemýšlí o tom, že až by byla starší, chtěla by zkusit fotomodelku. „No, budu ráda, když mě někdo osloví,“ zasní se. Rodiče ji v jejích plánech podporují.

Odvážné Romce z Jablonce vyhovuje směr obou prostředí. „Být mezi Romy i Čechy a cítit se tam dobře, na to jsem zvyklá od malička,“ vysvětluje. Podle Kateřiny je role a pozice žen mezi Romy stejná jako v českých rodinách.

Když by měla budoucí zdravotní sestra vyjmenovat ty nejzákladnější věci na straně většinové spo-

lečnosti i u Romů, které by mohly zlepšit vzájemné soužití, jsou to podle ní: zlepšit vztahy lidí k sobě všeobecně, zaměřit se na vzdělanost Romů už od předškolního věku, nabídnout Romům práci, naučit obě strany toleranci.

A na závěr nějaké pozitivní vzory mezi Romy? „Uznávám pana Richarda Samka, protože bojuje za práva Romů a chce, aby se v Čechách měli dobře. U nás v Jablonci mám v oblíbě paní Cinovou a v sousedním Liberci pana Kotlára. Romům hodně pomáhají a pro mládež založili klub Khamoro, kde romská mládež tráví svůj volný čas,“ loučí se se čtenáři česká Romka a romská Češka Kateřina.

Ptal se Pavel Pečínka



Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice



Program na červen 2012

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Stálá expozice: Příběh Romů

Stálá expozice představuje příběh Romů ve světových dějinách. Na historické ose ukazuje kulturu Romů i změny v jejich způsobu života od Indie po dnešek.

NOVĚ OTEVŘENO!

Výstavy

Ferdinand Koci:

Střípky z tvorby romského výtvarníka

Výstava děl malíře a výtvarníka albánského původu žijícího v Anglii. Výstava je součástí evropského projektu R.I.C.E.

6. 4.–22. 9.

Kamila Berndorffová: Obřady a rituály Indie

Fotografie Kamily Berndorffové zavádějí diváka do současné Indie. Ačkoliv je dnes Indie moderním sekulárním státem, hraje zde mytologie, promítnutá do každodenně se opakujících rituálů, stále podstatnou roli.

Kamila Berndorffová tuto realitu zachycuje ve svých fotografiích. V centru její pozornosti stojí především různé polohy hinduismu. Výstava Obřady a rituály Indie doplňuje tematicky novou stálou expozici Muzea romské kultury, která se věnuje pravlasti Romů – Indii.

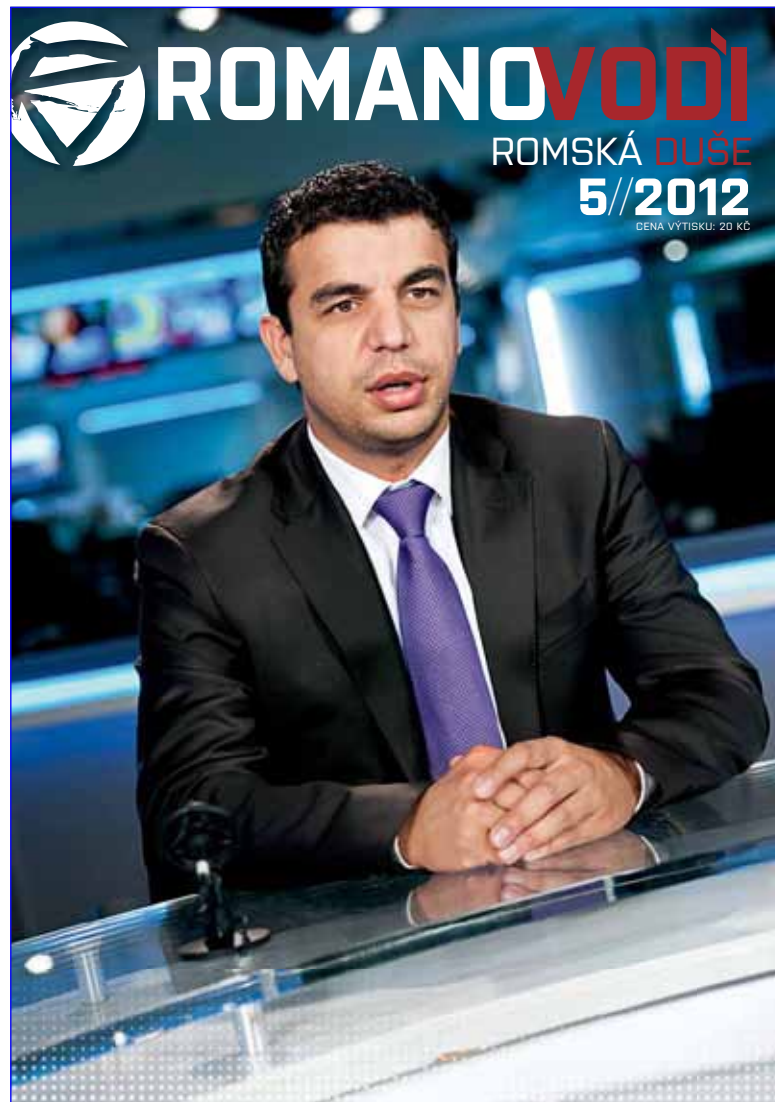
15. 6.–9. 9; vernisáž: 14. 6. v 16⁰⁰

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na www.romove.cz



NOVÁ ŠKOLA, o. p. s., vyhlašuje

15. ročník literárně-výtvarné soutěže Romano suno 2012

CO JE ROMANO SUNO?

Soutěž pro děti a mladé dospělé, kteří si chtějí vyzkoušet psát v romštině nebo se vyjádřit výtvarnou formou na daná témata. Jde zejména o příležitost se literárně realizovat v jazyce, s jehož psanou formou se setkáváme jen minimálně. Nejde o to, aby byl příspěvek gramaticky perfektní, ale o to zkusit se vyjádřit v romském jazyce. Proto není proti pravidlům soutěže nechat si s textem v romštině pomoci od někoho, kdo zná jazyk lépe.

Ve výtvarné části soutěže je výběr techniky ponechán zcela na účastnících samotných.

V letošním roce chceme dát příležitost i těm, kteří romštinu neovládají, ale přesto jsou s ní nějakým způsobem ve styku. Proto letos vyhlašujeme jedno téma, na které bude možné psát příspěvky také v češtině.

Soutěží se ve 4 kategoriích podle věku:

- 1.–3. ročník ZŠ
- 4.–6. ročník ZŠ

- 7.–9. ročník ZŠ
- střední škola

JAK SOUTĚŽ PROBÍHÁ:

Soutěžící mohou tvořit na námi daná témata, kromě pevně zadaných témat je vždy součástí také volné téma a možnost napsat příspěvek formou básně. Všechny literární i výtvarné práce projdou rukama odborné poroty, která vybere příspěvky k ocenění, a ty, které budou uveřejněny ve sborníku.

Na konci kalendářního roku proběhne slavnostní vyhlášení soutěže, na které zveme autory oceněných literárních i výtvarných prací a také ty, jejichž práce jsou ve sborníku.

SOUTĚŽNÍ TÉMATA:

1. Nejkrásnější romské slovo/
Nekšukareder romano lav
Máš nějaké oblíbené slovo v romštině? Říká ho často někdo, koho máš rád? Je v tvé oblíbené romské písničce? Nebo Ti jen tak hezky zní? Anebo se Ti prostě jen

tak líbí? Napiš nám, jaké je tvoje oblíbené romské slovo. Na toto téma je možné psát příspěvky v romštině i v češtině.

2. Co dělám pro to, abych žil lépe? / So ke-rav predal o feder dživipen?
3. Co vám chci říci o rasismu / So tumenge kamav te phenel pal o rasismus
4. Já a pohádkové bytosti / Me the parami-sakere manuša
5. Volné téma / Pal soste kames te pisinel

PRAVIDLA PRO ÚČASTNÍKY:

- uzávěrka přijímání příspěvků do soutěže je 30. června 2012
- účastí v soutěži každý účastník souhlasí s tím, že organizátor soutěže Nová škola, o.p.s., je oprávněn jakkoli nakládat se zaslanými příspěvky

LITERÁRNÍ PŘÍSPĚVKY:

- pokud jde o příspěvek v romštině, uvítáme i jeho český překlad
- příspěvek označte následujícími údaji: jméno a příjmení, věk, škola, třída, kon-

taktní osoba (škola), telefonický kontakt, e-mail

- zasílejte pokud možno v elektronické podobě na adresu renata.patkanova@novaskola.org nebo na poštovní adresu Nová škola, o.p.s., Pod výtopnou 2, Praha 8, 180 00
- není proti pravidlům, když si necháte s psaním v romštině pomoci od někoho, kdo zná jazyk lépe

VÝTVARNÉ PŘÍSPĚVKY:

- příspěvek označte Romano suno 2012
- příspěvek dále označte údaji: jméno, věk, škola, třída, kontaktní osoba (škola), telefonický kontakt, e-mail
- zasílejte na adresu: Nová škola, o.p.s. Pod výtopnou 2, 180 00 Praha 8

Více informací o soutěži najdete na www.romanosuno.cz, sledovat aktuální dění můžete také na profilu Romano suno na sociální síti Facebook.

Lucie Jindráková a Renata Patkaňová
Koordinátorky soutěže.

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2011 činí 240 Kč.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100



**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky**